

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Terje Søviknes

Ref.nr.:
Saksnr.: 16/966
Dato: 13.10.2017

Hålogaland Kraft Produksjon AS - Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Skoddebergvatn i Skånland kommune i Troms

I Innledning

Skoddebergvassdraget ligger i Skånland kommune og munner ut i Grovfjorden. Vassdraget er utbygd med to kraftverk og to reguleringsmagasiner.

Ved kgl. res. av 18.1.1952 ble det interkommunale selskapet Vågsfjord Kraftselskap tildelt konsesjon for regulering av Skoddebergvatn ved 1,5 m oppdemming og 5 m senking.

Ved kgl. res. av 23.8.1985 ble det gitt konsesjon til Sør-Troms Elforsyning AS for overføring av eksisterende reguleringskonsesjon for Skoddebergvatn, og ny ervervskonsesjon for fallrettighetene i Hellerenelva og i Tømmerelva. Det ble samtidig gitt separate vilkår etter ervervsloven for de to fallene, mens vilkårene for reguleringen av Skoddebergvatn fra 1952 ble overført i uforandret form, dog med en utvidelse av de avbøtende tiltak for fiske i post 14.

Sør-Troms Elforsyning AS ble ved fusjon med Ofoten Kraftlag AS omgjort til det vertikalintegreerte selskapet Hålogaland Kraft AS (HLK) i 1997. Hålogaland Kraft AS er omorganisert til konsern. Hålogaland Kraft Produksjon AS innehar reguleringskonsesjonen som nå er gjenstand for revisjon.

Med utgangspunkt i revisjonskrav fattet NVE 01.06.2006 vedtak om åpning av sak om revisjon av konsesjonsvilkårene for regulering av Skoddebergvatn.

Kravene angår først og fremst tiltak for å motvirke erosjon ved flomvannstander over HRV i Skoddebergvatn i form av forbygninger mot videre erosjon og utbedring av stier som er vasket bort. Videre kreves det minstevannstand om sommeren av hensyn til båttrafikk, fiske og landskap. Det er også fremmet krav om bidrag til fornying av utstyr til uttynningsfiske. Det har i tillegg blitt framsatt krav om å gjenåpne nedre del av vassdraget mellom sjøen og Saltvatn for oppgang av anadrom fisk og om slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn til Tømmerelva.

II NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 21.12.2015 uttales bl.a.:

"HLK har utarbeidet revisjonsdokument datert 30.11.2010 (NVE 200700017-14). Med revisjonsdokumentet er det bl.a. vedlagt to notater fra Norconsult hvor flomstigningen i Skoddebergvatn er simulert. Notatene er datert 07.02.2005 og 10.02.2010. Fra revisjonsdokumentet gjengis følgende:

"9.2 HLKs vurdering av innkomne krav

9.2.1 Kravstillers grunnlag for revisjonskrav

Kravstiller anfører som et grunnlag for revisjonskravet at Skoddebergvatnet noen år tappes helt ned og blir liggende på LRV gjennom store deler av sommeren. (jfr. sommeren 2002). Dessuten at andre år holdes magasinet på HRV store deler av sommeren. (jfr. sommeren 2003), eller man kan registrere vesentlige magasinendringer fra uke til uke.

HLKs kommentarer:

Skoddeberg kraftverks kraftforsyningsmessige betydning er omhandlet foran, jfr. i forord og kapitlene 5 og 6. Av forsyningsmessige og også av driftsmessige årsaker vil det kunne oppstå situasjoner som ikke kan forutses og meddeles på forhånd, og som bl.a. også kan få konsekvens i forhold til selskapets intensjon mhp. vannstands nivået i Skoddebergvatnet. For kraftverket vil også unormale meteorologiske forhold fort kunne medføre behov for annet driftsmønster enn forutsatt.

Dessuten:

HLK har sjekket sitt datagrunnlag (jfr. grafer i kap. 5.4) der det framgår at laveste vannstand i 2002 ble registrert den 19.4. til kote 96,05 moh. Vannstanden var ikke på LRV - nivå (94,75 moh), verken den våren eller sommeren.

Hytteiere og andre ble orientert om HLKs planer for rehabiliteringsarbeidene av Skoddeberg kraftverk første gang i møte i Grovfjord den 26.6.1993. HLK startet arbeidene med utskifting av alle elektrotekniske anlegg den 17.3 2003 og de ble avsluttet den 15.7.2003 da de eksisterende aggregatene siden 1956 ble startet opp:

I hele perioden på 104 dager lå vannnivået i 39 dager mellom kotene 100,68 og 101,30; der en dag i perioden hadde et vannstands nivå 5 cm over HRV. I resten av perioden lå vannstanden 2 cm over HRV eller lavere. Høyeste registrerte vannstand i hele denne perioden, var kote 101,30 moh (5 cm over HRV) den 6. juni. Største variasjon i vannstanden var 62 cm – eller innenfor det som kravbrevets krav nr. 2 anfører som foreslått sommervannstand.

HLK påpeker at flomavledningskapasiteten siden det nye aggregat 1 kom i drift i 2008, er ytterligere forbedret.

9.2.2 Krav 1 om etablering av flomluke som kan aktiveres før HRV overskrides

(...)

Det ble ved revurdering pr. 2008 ikke registrert tekniske mangler som påvirker dammens sikkerhet og funksjon. Revurdering gjøres alltid av uhildet faginstans.

Av beregningene og observasjonene omhandlet i kapitlene 4 og 5 foran, framgår at drifting og funksjon av damanlegget oppfyller alle de forhold som omhandles i kravet.

Beregningene viser at avledningskapasiteten fra damanlegget ved Skoddeberg er tilstrekkelig for alle flommer.

9.2.3 Krav 2 om restriksjoner på magasinfyllingen

(...)

Utover det som foran (kap. 9.2.1) er nevnt vedr. manøvrering av kraftverket i tilknytning til kraftforsyningsberedskap, vil HLK til sammenligning med Skoddebergvatn vise til grafene i kap.4 for vannføringen i et nært lokalt og uregulert vassdrag (Tennevikvatn). Det framgår at vannføringen der i middel er mer uforutsigbar og har større variasjoner over året enn Skoddebergvatn.

Intensjonene med manøvreringen av Skoddebergmagasinet er også å tilpasse vannivået til registrert og prognosert tilsig, bl.a. ved å holde nivået inntil en meter lavere enn HRV i sommerhalvåret.

At magasinet kan senkes i forkant av større tilsigs- / flomvarsler er viktig både som flomdempende element i Skoddebergvassdraget og for å kunne ta vare på tilsigstopper som ellers ville gått til overløp og gitt produksjonstap. HLK har nylig investert i rehabiliteringer som ytterligere bidrar til å innfri intensjonene, jfr. installasjon i nytt aggregat 1 som har resultert i større samlet slukeevne i kraftverket. HLK viser til årene 2008 og 2009 som eksempler på virkningene av disse arbeidene, se også grafene i fig. i kap. 4.2.

Der er montert faste og tydelige vannstandsmerker som sammen med reguleringsgrensene ble kontrollert av NVE i 2009. I forståelse med NVE vil HLK ved arbeidene i 2011-12 anordne kontinuerlig vannstandsavlesning på lukehuset (se fig. i kap. 7.3.4).

9.2.4 Krav 3 om avsetning av midler til tur- og kulturstier

(...)

Hålogaland Kraft viser til at det før oppdemmingen ble forutsett og ytet engangserstatning for at en del veger/stier ville bli ødelagt som følge av tiltaket. Bl.a. gjaldt dette stien nede ved vatnet fra demningen mot Nova (se figur 15) som fra gammelt av var krøttersti. Stien som nå gjerne nyttes går ovenfor hyttene og om lag langs HLKs ryddete kraftilinje fra demninga til de siste hyttene før Novalandet.

9.2.5 Krav 4 om finansiering av fiskeribiologiske tiltak

I nest siste avsnitt på side 2 i kravbrevet hevdes at varierende regulering av magasinet gjør at gyteplasser for fisk blir tørrlagt og at fiskeplasser blir skadet samt at området får skjemmende utseende.

Kravbrevets side 4 omhandler bl.a. krav om at det skal avsettes midler til fornying av utstyr etc. til bruk ved uttynningsfisket, så som teiner, tauverk etc.

HLKs kommentarer:

Som del av eksisterende konsesjon for vassdraget har HLK bidratt til et eget kommunalt fiskefond samt at HLK dessuten yter årlige beløp til opphjelp av fisket i Skånland

kommune, jfr. kap. 7.3.3. Fondet er på 150.000 kr og det årlige indeksberegnete beløpet er nå på henimot 30.000 kr/år. HLK forutser at Vassdragsmyndigheten kan be Direktoratet for naturforvaltning om justering av statuttene for fondet slik at midlene kan nyttes til alene tiltak i Skoddebergvassdraget.

HLK vil påpeke at siste 10 -12 års gjennomførte uttynningsfiske i Skoddebergvatnet der BIRT har vært faginstans, jfr. kap. 7.3.3, har resultert i betydelig bedre fiskeforhold.

BIRTs undersøkelser anfører at nedtapping av vatnet i mindre grad har effekt på bestanden. Ved normalt tappemønster forventer BIRT ikke at Revelva, Rundalselva og Dalelva er mindre tilgjengelig for ørret som skal gyte. I Novaelva kan oppvandringsmulighetene bli redusert ved evt. nedtapping mer enn 2 meter under HRV. Fra HLKs side anføres til dette siste at det normale tappemønsteret i gytetida på høsten er at middelvannstanden i vatnet ligger høyere enn 2 meter under HRV, slik at problemstillingen normalt ikke er reell.

9.2.6 Krav 5 om tilskudd til forbygning pga. erosjon

(...)

Kraftselskapet har holdt oppsikt med erosjonen i strandsonen i Skoddebergvatnet. Der er også gjort befaringer sammen med Vassdragsmyndigheten. Erosjonen pågår vatnet rundt, dog med også områder med liten eller ingen unormal erosjon. Ved befaringene og i andre anledninger har både NVE og HLK påpekt at det ikke bør tas ut verken stein eller sand fra Skoddebergvatnets strandsoner, også ved hytteeiendommer, fordi det vil akselerere erosjonsvirkningene. HLK forutser at bortvasking og skader på hytteeieres brygger og naus,; jfr. kravbrevets side 2, ikke skyldes at man ikke vil ta rådet til følge.

HLK har, – som for alle våre regulerte magasiner, – den største interesse av å unngå erosjon som følge av vannstand over HRV og dermed overløp. Tap av vatn som følge av overløp medfører tap av produksjon. Erosjon gir dessuten driftsmessige ulemper for maskineriet i Skoddeberg kraftverk.

En tilsiktet effekt med den økte slukeevnen som nå er installert i Skoddeberg kraftverk er at høstflommene reduseres i antall til ca. 1/3 i forhold til tidligere.

Investeringene som er gjort for å forbedre magasinmanøvreringa via øket slukeevne i kraftverkets turbiner, sannsynliggjør at det i kommende år vil oppstå mindre erosjon utover hva som naturlig må påregnes.

10 Konsesjonærforslag til endringer i vilkårene, aktuelle og avbøtende tiltak og muligheter for O/U –prosjekter

10.1.1 Endringer av konsesjonsvilkår

Som det fremgår av det foranstående ser ikke HLK behov for å endre eksisterende konsesjonsvilkår, utover at Olje- og energidepartementets (OED) beslutning vedr. reguleringsgrenser pr. 8.11.1990 (se også kap.2) innarbeides.

(...)

10.1.2 Avbøtende tiltak

Hålogaland Kraft orienterte allerede i 1993 om sine planer for å øke flomavledningen fra Skoddebergvatnet. I forhold til flomavledningen er planene gjennomført via store investeringer for å installere et nytt og større aggregat nr. 1 som "flom-maskin". HLK har dermed fullført også avbøtende tiltak på alle forhold som kravstillerne i revisjonssaka tar opp. Herunder:

Erosjon:

De avbøtende tiltak med 16 millioner kroner som kostnad, gir den beregnede og økede turbinslukeevne. Dermed gir tiltakene forbedret flomavledning fra Skoddebergmagasinet som kombinert med manøvreringspraksis vil medføre redusert erosjonsomfang.

Etter NVE-anvisning og i samråd med grunneiere som har fått skade på næringseiendom ved Minde og Annamo, har HLK foretatt sikringsarbeider mot videre skade.

Flomavledning:

Det følger av det ovenfor nevnte at der både ifølge beregninger og erfaringer fra type større flom i 2009, ikke er behov for ytterligere tiltak for å sikre flomavledningen fra Skoddebergmagasinet.

Restriksjoner på magasinifylling:

I følge beregninger og statistisk materiale (jfr. kap.4) oppfyller de driftstiltak som HLK gjør via selvpålagte restriksjoner og manøvreringspraksis alle krav som kan stilles via et manøvreringsreglement.

Turstier:

HLK er positiv til Nova Turlags lokale engasjement for å legge til rette for allmennhetens bruk av områder ved Skoddebergvatnet, men forutsetter at turlaget ikke vil lede turgåere inn i skredutsatte områder, jfr. rødt område på kartet (fig. i kap. 7.3.3) ovenfor. Selskapet kan ytterligere bidra via sin positive kontakt med grunneier til området der stien går fra siste hytte og i retning turlagets lavvo på Novalandet.

Fisk:

HLK har i mange år og via BIRT-prosjektet bidratt til å forbedre fiskeforholdene i Skoddebergvatnet og er innstilt på å fortsette arbeidet som er initiert av Fylkesmannen i Troms.

10.1.3 Opprustings (O) - og utvidelses (U) - tiltak

Slik beskrevet i kap. 3.2 startet HLK i 2002 sitt O/U- program for å fornye Skoddeberg kraftverk, et arbeide som ventes ferdigstilt i 2011 / 2012. Programmet er siden formulert i henhold til gjennomført revurdering og de nye damforskriftene som ble gjort gjeldende pr. 1.1.2010.

NVE ble pr. 11.11.2004 orientert om at et nytt aggregat 1 i Skoddeberg skulle monteres for å ytterligere sikre flomavledning fra Skoddebergvatnet. De utførte arbeidene har resultert i at med begge aggregatene i full drift, er største samlede driftsvannføring gjennom turbinene 10,6 m³/s og de bidrar da med samlet 6 MW generatoreffekt.

Investeringene på ca. 16 mill. kroner medfører neglisjerbar øket kraftproduksjon (0,5 GWh). ”

Behandlingsprosess

Kravet om revisjon av konsesjonsvilkår behandles etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. NVE fattet vedtak den 01.06.2006 om åpning av revisjonssak (se tidligere i denne innstillingen). Revisjonsdokumentet utarbeidet av HLK ble sendt på høring 23.12.2010 med frist 08.04.2011. NVE avholdt befaringsmøte 14.09.2011.

Høring og distriktsbehandling

Revisjonsdokumentet har vært kunngjort i avisene Fremover og Harstad Tidende, samt lagt ut til offentlig gjennomsyn i Skånland kommune. Videre er revisjonsdokumentet sendt på høring til kommunen, Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune, andre berørte statlige forvaltningsorganer, grunneiere, brukerinteresser og natur- og friluftslivsorganisasjoner. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene i høringsuttalelsene:

Skånland kommune v/rådmannen (NVE 200700017-22) anfører i sin høringsuttalelse at det er en del fritidsbebyggelse ved Skoddebergvatn, enten i hyttefelt eller enkeltvis, og at området har merkete stier og er viktig for rekreasjon og friluftsliv. Kommunen påpeker videre at man må se på hele vassdraget under ett, og viser bl.a. til arbeidet med forvaltningsplaner etter vannforskriften.

Fylkesmannen i Troms (NVE 200700017-23) forutsetter at nye standardvilkår vil inngå i de nye vilkårene i konsesjonen. Etter moderne standardvilkår vil bl.a. fisketiltak som utfisking med teiner kunne pålegges konsesjonæren. Teinefiske har ifølge BIRT-prosjektet (*Bedre fiske i regulerte vassdrag i Troms*) hatt en positiv effekt på bestandene av røye og ørret i Skoddebergvatn.

FM mener det er behov for minstevannstand i Skoddebergvatn i gyteperioden for ørret, slik at ørreten kommer seg opp i gytebekkene. Dette gjelder bl.a. Novaelva som ifølge BIRT-prosjektet er viktigste gytebekken ved Skoddebergvatn. Laveste vannstand bør være 2 m under HRV, og perioden antas å kunne avsluttes 1. oktober.

FM peker på at vannstandsutviklingen i den isfrie perioden viser store variasjoner fra år til år, og at det derfor bør legges begrensninger på endringene både av hensyn til friluftsliv og naturmiljø. Her vises til tilsvarende krav i revisjonskravet. FM mener dette kan utformes på ulike måter, f.eks. begrensninger for hvor fort vannstandsendringer skjer, minste sommervannstand eller på annen måte.

Videre vises til at det ikke er pålagt slipp av minstevannføring til Tømmerelva, og at elva i enkelte perioder tørrlegges. FM mener at behovet for minstevannføring bør vurderes i sammenheng med kravet om å oppnå godt økologisk potensial i vannforskriften.

FM peker endelig på at deler av strandsonen ved Nova-landet, Vassbotn, Annamo og Minde utsettes for erosjon, og at erosjonen kan være større enn forutsatt i det rettslige skjønnet fra

20.5.1964. FM antar at sikringstiltak mot erosjon kan pålegges i medhold av moderne standardvilkår, eller etter vannressursloven, men forutsetter en vurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

Riksantikvaren (NVE 200700017-21) anfører at kulturminneundersøkelser ikke ble utført i forbindelse med konsesjonen fra 1952. Videre påpekes at det i revisjonen skal tas inn vilkår om sektoravgift etter retningslinjer gitt av Miljøverndepartementet den 8.6.2010, og at ev. undersøkelser vil bli besluttet av kulturminneforvaltningen etter at revisjonssaken er avsluttet.

Adv. Tor N. Rekve (NVE 200700017-18) har gitt høringsuttalelse på vegne av de som krever revisjon, samt Grovfjord grunneierlag og Skoddeberg fiskerlag. Rekve påpeker først at manøvreringen av Skoddebergvatn bl.a. vil avhenge av forholdene i vassdraget nedstrøms og særlig forholdene ved Saltvatn, og at det derfor er en mangel ved revisjonsdokumentet at Saltvatn ikke er omtalt. I denne sammenhengen nevnes også det da omsøkte Sula kraft- og pumpeverk, som ville overført vann fra nabovassdrag i nord og øst.

Rekve viser videre til at opplysningene i revisjonsdokumentet om vannstand for automatisk aktivering av hevertoverløpene 1 til 3 (hhv. kote 101,20, 101,23 og 101,25) ikke stemmer, og at de tidligst aktiveres ved vannstand på kote 101,30. På basis av dette påpekes revisjonskravets punkt om senkning av flomoverløp for å få til flomtapping på lavere vannstander enn ved dagens tilstand.

Videre gjentas forslaget til magasinrestriksjon i Skoddebergvatn.

Rekve fremmer også krav om gjenåpning av vassdraget for oppgang av anadrom fisk. I den forbindelse krever han at det må pålegges slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn.

I forlengelsen av revisjonskravets punkt om finansiering av utstyr til fiskeribiologiske tiltak i Skoddebergvann krever Rekve konsesjonsvilkår om fondsmidler som skal øremerkes kultiveringstiltak i Skoddebergvatn. Dette fondet kommer i tillegg til det som ble fastsatt ved ervervs-konsesjonene av 23.8.1985, og som kan brukes til opphjørp av fisket i Skånland kommune. Begrunnelsen for kravet er at kultiveringsarbeidet hittil i stor grad har vært drevet ved frivillig arbeid fra hytteforeningen, grunneierlag og ideelle organisasjoner, og at det er rimelig at konsesjonæren overtar ansvaret for dette.

I tilknytning til revisjonskravets punkter om omlegging eller istandsetting av turstier og gamle ferdselsveier, og punktet om tiltak mot erosjon, antar Rekve at disse omfattes av bestemmelser i moderne standardvilkår. For erosjonen viser Rekve til NVEs befaringsrapport fra 8.9.1989.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

Konsesjonær har kommentert de innkomne høringsuttalelsene (NVE 200700017-27). Der anføres det at virkningene av reguleringen ved Skoddeberg ikke går ut over det man forutsatte på konsesjonstidspunktet. Det vises også til etterfølgende skjønn der det ble gitt erstatning for ulemper vedrørende erosjon, fiske osv.

Befaring

På NVEs befaring 14.09.2011 i anledning revisjonssaken deltok representanter for de som hadde framsatt krav om vilkårsrevisjon, HLK, Skånland kommune og fiskebiolog Øyvind Kanstad-

Hansen. NVE har også tidligere (i 1989) deltatt på befaring ved Skoddebergvatn for å vurdere erosjonsskader, men da etter initiativ fra grunneiere.

Uttalelser etter befaringen

HLK (NVE 200700017-33) har gitt uttalelse etter befaringen, men har ikke kommentert andre innkomne uttalelser. HLK anfører at fyllingen av hevertoverløp starter ved vannstand på kote 101,18, dvs. 7 cm under HRV. Øket slukeevne i kraftverket og gunstige hydrologiske forhold har bidratt til en god manøvrering av Skoddebergvatn, og som hytteeierne synes fornøyd med. Vind- og stormpåvirkningen er størst i nord-sydretning og om høsten, og bølgehøyden kan overstige 2 meter. I denne sammenheng har det neppe særlig betydning om vannstanden varierer med noen cm omkring HRV. HLK har observert fjerning av skog og stein i strandsonen ved hyttene, og mener dette kan ha forverret erosjonsvirkningen. De anfører også at eksisterende stier langs Novalandet er lite påvirket av erosjon, men er mer påvirket av arealbeslag på hytteeiendommene.

HLK mener det under befaringen ikke ble påvist erosjonsskader ved sydenden av Skoddebergvatn som går ut over det som var forventet ved konsesjonsbehandlingen i 1952, og etterfølgende skjønn. Kultiveringstiltak i Saltvatn har virket positivt for balansen mellom fiskebestandene, og det er derfor ikke behov for tiltak i form av minstevannføring for å bedre gyte- og rekrutteringsforholdene i Tømmerelva.

Synnøve Bertheussen (NVE 200700017-35) har gitt uttalelse om erosjonsproblemene langs Botnelva sør i Skoddebergvatn. Elva fryser til ved høy vannstand på høsten. I løpet av vinteren senkes vannstanden, og når isen går om våren river den med seg masser langs sidene av elva. Prosessen synes å forsterkes år for år. For å motvirke dette bør det bygges terskler i elva. Bertheussen påpeker også at det er en del erosjon ved elveutløpet i Skoddebergvatn og langs strandlinja.

Lokale hytte-, grunneier-, friluft- og fiskeinteresser krever at Skoddebergvassdraget gjenåpnes for oppgang av anadrom fisk (NVE 200700017-37). I denne sammenheng anføres at de konsesjonsrettslige forholdene rundt Hellen kraftverk ikke er bragt i orden. Det vises til vannforskriftens krav til miljøtilstand i regulerte vassdrag, og tilhørende behov for å se hele vassdraget i sammenheng. Videre kreves det slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn av hensyn til gyte- og oppvekstområder for ørreten i Saltvatn, og ev. for anadrome fiskearter. I tillegg kreves at HRV i Skoddebergvatn senkes til kote 100,5 idet man anfører at denne ble hevet fra kote 100,5 til kote 101,25 i 1955. I denne forbindelse anføres at OED ikke hadde lov til å fatte sin avgjørelse datert 08.11.1990, hvor de godkjente de nye kotehøydene for HRV og LRV.

Adv. Tor N. Rekve (NVE 200700017-34 og 41) har sendt inn ytterligere fotodokumentasjon av forholdene ved dammen i Skoddebergvatn.

Vurdering av revisjonsdokumentet

Adv. Rekve anfører at revisjonsdokumentet er mangelfullt fordi det ikke er gjort vurderinger tilknyttet vassdraget nedstrøms Skoddebergvatn. Rekve viser særlig til at kjøringen av Skoddebergvatn vil måtte endres som følge av det på den tiden omsøkte prosjektet Sula kraft- og pumpeverk, som skulle overføre vann fra andre vassdrag og slippe det ut i Saltvatn.

NVE vil påpeke at det i vedtaket om åpning av revisjonssak (NVE 200203907-13) kun vises til forholdene i Skoddebergvatn, og at dette er basert på det innkomne revisjonskravet. Krav knyttet til vassdraget nedstrøms Skoddebergvatn, herunder krav om gjenåpning av vassdraget for oppgang av anadrom fisk, er framkommet under høringen av revisjonsdokumentet. Dette angår Hellen kraftverk nederst i vassdraget, noe som i utgangspunktet ligger utenfor selve revisjonssaken. I tillegg har myndighetene tidligere tatt stilling til spørsmålet om gjenåpning av vassdraget for anadrom fisk, se kapittelet «Konsesjonsrettslig status» tidligere i denne innstillingen. NVE kan ikke se at det er mangelfullt at disse forholdene ikke ble omtalt i revisjonsdokumentet.

NVE la opp til å behandle Sula-saken og revisjonssaken for Skoddebergvatn i sammenheng. Søknaden om Sula kraft- og pumpeverk ble imidlertid trukket av HLK ved brev av 16.06.2014, og dette har derfor ingen relevans lenger.

Skoddebergvann Hytteforening påpeker at det skaper forvirring at man i Norconsult sine notater om flomsimulering bruker annet høydesystem (NGO-systemet) enn det som brukes i revisjonsdokumentet. NVE vil påpeke at det i revisjonsdokumentet pkt. 2.2 og 2.3 er det gjort rede for de ulike høydesystemene som er brukt.

Om avledningskapasitet og flomstigninger

På bakgrunn av at det har framkommet en del usikkerhet angående avledningskapasiteten i Skoddebergdammen og tidligere flomstigning i Skoddebergvatn vil det i dette kapittelet gis en kort redegjørelse for det NVE legger til grunn.

Kraftanleggets avledningskapasitet

Dammen i Skoddebergvatn har 5 vanlige frie overløp og 6 hevertoverløp. Hevertoverløpene har pga. sin sugeevne kapasitet til å tappe mer vann enn konvensjonelle frie overløp med tilsvarende bredde. Disse ble etablert fordi landskapets form ved det naturlige utløpet fra Skoddebergvatn medførte store naturlige variasjoner i vannstanden. Det var derfor behov for særskilte tiltak som kunne øke tappekapasiteten, og dermed dempe flomstigningen. Dammen ble vesentlig utbedret i 2014, se NVE-sak 200701497. Bortsett fra bunntappeløken, som har svært liten kapasitet, har dammen ingen luker som kan tappe vann ved vannstander under kote 101,23. Ved vannstander under kote 101,23 må derfor all tapping skje gjennom kraftverket.

Hevertoverløpene fungerer som et normalt overløp inntil hevertkammeret er fylt med vann og sugefunksjonen inntreffer. Overløpene har et tverrsnittsareal på 2 m² og en oppgitt maksimal tappekapasitet ved sugefunksjon på 13,4 m³/s. Hevertoverløpene har terskler på ulike kotehøyder, men kotehøydene som er oppgitt i revisjonsdokumentet er noe avvikende fra de reelle høydene. Tabell 1 nedenfor oppgir korrigerte høyder som ble innmålt i 2015 (NVE 200700017-56), samt de som framgår av revisjonsdokumentet. I tillegg er vist høyder oppgitt på tegning fra 1955 (NVE 200604010-1).

Tabell 1: Kotehøydene for tersklene i hevertoverløpene fra målingen i 2015, revisjonsdokumentet og fra tegning fra 1955.

	Nr. 1 (vestligste)	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5	Nr. 6
Kotehøyde oppmålt	101,25	101,23	101,30	101,30	101,36	101,36
Revisjonsdok.	101,20	101,23	101,25	101,30	101,35	101,40
Tegning 1955	101,25	101,25	101,25	101,30	101,35	101,40

Selve sugefunksjonen antas å starte når vannstanden står ca. 4 cm høyere enn tersklene, og etter at vannet har dratt luften ut av systemet. Sugefunksjonen forutsetter at vakuumluka er lukket og tett. Sugefunksjonen kan stanses når som helst ved å åpne vakuumluka. Sugefunksjonen stanser uansett automatisk ved vannstand på ca. 0,5-0,8 m under HRV, fordi det da dras inn luft.

Ifølge HLK er hevertoverløpene alltid klare til bruk. Eventuell aktivisering vurderes opp mot flomsituasjonen både i Skoddebergvatn og nedstrøms i vassdraget. Stans av tappingen via hevertoverløpenes sugefunksjon gjøres etter flomkulminering, og vurderes opp mot driftsmessige og meteorologiske forhold. Som regel blir ikke hevertoverløpene stanset før vannstanden er kommet under HRV.

I 2008 fikk kraftverket nytt aggregat 1. Dette økte slukeevnen i kraftverket, og dermed avlednings- kapasiteten fra Skoddebergvatn. Den nye slukeevnen er oppgitt til 10,6 m³/s, men målinger viser at den minst er på 12,37 m³/s. Før utskiftingen var slukeevnen ca. 7,9 m³/s. I 2014 ble dammen i Skoddebergvatn rehabilitert, se NVE sak 200701497.

Vannstandsvariasjon og flom i Skoddebergvatn

Norconsult har i rapport 9.2.2010 (NVE 200700017-14) simulert vannstandsutviklingen i Skoddebergmagasinet for perioden 1. juni til 31. desember for år med de antatt største flommene, og som har vart minimum 3 døgn. Simuleringene er basert på hydrologiske måleserier fra magasinet som går tilbake til 1929, kurve som viser sammenheng mellom vannstand og magasinivolum, startvannstand 1. juni på kote 100,50, slukeevne i kraftverket på 10,6 m³/s, og at hevertoverløpene starter ved vannstand på HRV. På forespørsel har HLK supplert med beregnede og målte flomstigninger for flere år. I tabell 2 nedenfor er dette samlet.

Tabell 2: Faktisk og simulert flomstigning (i forhold til HRV) for årene med største flommer.

År		1943	1959	1961	1963	1968	1969	1973
	målt*	0,75**	0,65	0,75***	0,20	0,09	0,22	0,14****
	simulert	HRV		HRV	-0,42	HRV		HRV
	målt							
	simulert							
Gjentaks- intervall		10-20			20- 50	10-20		20-50

År		1978	1984	1991	1992	1996	1997	2003
	målt*	0,28	0,11	0,37	0,26	0,25	0,02	0,02
	simulert						HRV	-0,37
	målt		34					
	simulert							
Gjentaks- intervall							10-20	10-20

År		2005	2008	2009	2011	Qm	Q500	Q100
	målt*	0,04	0,07	0,00	0,01			
	simulert						0,20	0,30
	målt							
	simulert					31,6		88
Gjentaks- intervall						2	500	1000

*Målt mandag morgen hver uke.

**Flomstigning i forhold til normal uregulert sommervannstand.

***Denne flomstigningen er svært usikker og framkommer ikke i dataene fra HLK.
Hevertoverløpene skal ved en feil ikke ha vært aktivert.

****Største målte flom med minimum 3 døgns varighet (iflg. Notat 9.2.2010).

Ifølge notatene fra Norconsult av 7.2.2005 og 9.2.2010 (NVE 200700017-14) er middelflom som opptrer etter 1. juni og med minimum 3 døgns varighet på 31,6 m³/s, mens middelflom om våren er 35 m³/s, og om høsten ca. 30 m³/s. Tusenårsflommen (Q1000) oppgis i revisjonsdokumentet til 88 m³/s. Q1000 er beregnet å ville gi en flomstigning på 0,31 m, altså til kote 101,56, under forutsetning av at alle hevertoverløpene er i drift. Dette oppgis i revisjonsdokumentet å være betydelig mindre enn høyeste målte flomstigning (over gjennomsnittlig vannstand) før reguleringen (NVE 200700017-58).

Nytt notat fra Norconsult 11.11.2015 (NVE 200700017-60) viser omtrent samme resultater som notatet fra 9.2.2010. I dette notatet forutsettes at sugefunksjonen starter først når vannstanden når 4 cm over terskelen i hevertoverløpene, mens man i notatet fra 9.2.2010 la til grunn at sugefunksjonen startet når vannstanden når terskelhøyden. I tillegg ble det i simuleringen fra 2015 lagt til grunn at det vanlige overløpet er blitt større, fordi man ved oppgraderingen i 2014 har redusert antall søyler som bærer gangbrua fra fire til en.

Etter at dam Skoddebergvatn ble nedklassifisert til konsekvensklasse 1 (NVE 200701497-7) er det 500- års flommen (Q500) som gjelder som dimensjonerende flom. Q500 er beregnet til å gi en flomstigning på 0,20 m med alle hevertoverløpene i funksjon.

Erosjonsutviklingen ved Skoddebergvatn

Etter NVEs oppfatning er det flere naturgitte forhold som bidrar til erosjonen ved Skoddebergvatn. Magasinet har lengdeakse i nord-syd retning, og topografien medfører at sterke vinder til tider oppstår langs vannet. Beregninger foretatt av NVE tilsier at bølgehøydene ved de mest utsatt stedene kan nå opp i 2-2,5 meter, og i tillegg kommer vindoppstuvning på opptil 5 cm. Videre består store områder rundt magasinet av lett eroderbare løsmasser dekket av et tynt torvlag, eller av berg som er meget forvitret og oppsprukket. Erosjonen synes å være mest aktiv ved kombinasjon av høy vannstand og vind fra ugunstige retninger. Slike ugunstige kombinasjoner oppstår kun i enkelte år, noe som forlenger tiden det tar å etablere ny stabil strandlinje. NVE mener på denne bakgrunn at erosjon fortsatt vil være en aktiv prosess langs deler av Skoddebergvatn. Klimaendringer med muligheter for mer nedbør vil ytterligere kunne forsterke prosessen. Det vises her til NVE-rapport 5/2011 «*Hydrological projections for floods in Norway under a future climate*», som tilsier 11-20 % økning i nedbørfeltet til Skoddebergvatn.

Vurdering av innkomne krav

Innkalling av Hellen kraftverk til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66.

I tilknytning til revisjonssaken for Skoddebergvatn er det fremmet krav om gjenåpning av Skoddebergvassdraget for oppgang av anadrom fisk. Kravet er fremmet av lokale grunneier-, frilufts- og fiskeinteresser, samt av adv. Tor N. Rekve på vegne av de samme partene.

Bakgrunnen er at byggingen av Hellen kraftverk i 1950-årene medførte tørrlegging av Hellenelva, og ødela dermed vassdraget for anadrom fisk. Hellen kraftverk og reguleringen av Saltvatn har ikke konsesjon etter vassdragslovgivningen, og det foreligger derfor ingen vilkår som ev. kunne blitt revidert eller vedtak som kunne blitt omgjort.

NVE mener at det ikke er en slik sammenheng mellom revisjonen av konsesjonsvilkår for Skoddebergvatn og innkalling av Hellen kraftverk til konsesjonsbehandling at det er naturlig å behandle disse sakene sammen.

Kravet om innkalling av Hellen kraftverk til konsesjonsbehandling behandles i egen sak (NVE 201507094).

Kotehøydene for reguleringen av Skoddebergvatn

Flere høringsparter anfører (NVE 200700017-37) at HRV og LRV i Skoddebergvatn ble hevet 75 cm av konsesjonæren i 1955 uten tillatelse fra vassdragsmyndigheten, og at dette feilaktig ble godkjent av OED ved deres vedtak av 08.11.1990. Som støtte for dette synet henviser høringspartene til anbefalingen om endringen i brev fra NVE til OED av 03.09.1990, der det står at det er uklart hva som var årsaken til at konsesjonæren gikk over til de nye høydene i 1955.

NVE har i brev til Grovfjord grunneierlag av 05.09.2007 (NVE 200707686-2) svart på dette spørsmålet. NVE vil påpeke at det ikke er lagt fram noe ny informasjon som støtter anførselen. NVE har i anledning revisjonssaken ingen ytterligere kommentar til problemstillingen.

Tiltak mot erosjon, herunder økning av tappekapasitet (krav nr. 1 og 5)

Sentralt i kravet om vilkårsrevisjon er erosjonsproblemene som oppstår ved flomvannstander i Skoddebergvatn, se kapittelet «Erosjonsutviklingen i Skoddebergvatn» tidligere i denne innstillingen. Erosjonen medfører bl.a. bortvasking av stier og skader på brygger og naust. Kravstillerne hevder at disse problemene har blitt større enn forutsatt ved konsesjonsbehandlingen i 1952. De mener også at grunnforhold og topografi tyder på at utviklingen vil fortsette i overskuelig framtid hvis ikke tiltak settes inn, og man frykter at problemene vil øke i årene som kommer pga. økning i nedbør og vind.

For å motvirke skadelige flomvannstander mener kravstillerne at tappekapasiteten i dammen ved Skoddebergvatn må økes. Kravstillerne mener at (NVE 200700017-55) hevertoverløpene ikke starter før vannstanden er 5 cm over HRV, og det anføres at dette ikke er i tråd med forutsetningene ved byggingen av dammen. Videre hevder de at dammen ifølge de samme forutsetningene skal ha kapasitet stor nok til at vannstanden ikke skal stige høyere enn 60 cm over HRV. Høyeste kjente flomvannstand skal angivelig være 65 cm over HRV (1959), da alle hevertoverløpene skal ha vært i drift. Flomstigninger opp til 30-40 cm over HRV skal ha skjedd flere ganger, med kun 2 av hevertoverløpene i drift.

Kravstillerne krever også at konsesjonæren pålegges å dekke utgiftene til forbygninger langs særlig utsatte deler av strandområdene ved Skoddebergvatn.

Ifølge HLK (NVE 200700017-14 og 27) følger manøvreringen av Skoddebergvatn normalt disse hovedpunktene:

- a. Vannstanden reduseres gradvis utover vinteren fram til laveste nivå ca. 1. mai.
- b. Vannstanden stiger i løpet av vårmeltingen. Kraftverket startes inntil 14 dager etter vårmeltingens oppstart, etter utført vedlikehold i kraftverk og vanntunell.
- c. I sommerperioden holdes vannstanden inntil en meter lavere enn HRV.
- d. Vintertappingen starter ca. 1. oktober.

Fravik skjer hvis tilsigsforholdene eller kraftsituasjonen krever det. HLK mener generelt at variasjonene i vannstanden innen sommerperioden i de fleste år har vært moderate i forhold til uregulert tilstand. Her vises til kurver for middelvannstand for 10-årsperiodene fra 1970 til 2009. Til sammenligning vises til hydrologiske måleserier fra 1928 og fram til 1952 da reguleringen startet. Høyeste registrerte vannstand var i sistnevnte periode på kote 100,50 (i 1943), dvs. en flomstigning på 75 cm over uregulert normal sommervannstand på kote 99,75. HLK påpeker videre at etter utvidelsen av kraftverket med nytt aggregat (aggregat 1) i 2008 synes avledningskapasiteten å være stor nok til å håndtere de fleste flommer.

HLK bekrefter at det skjer erosjon langs store deler av Skoddebergvatnets bredder. De påpeker at de har advart hytteeiere mot å ta ut stein og sand i strandsonen, da dette vil kunne forsterke

erosjonen. HLK påpeker at de selv har en interesse i å unngå erosjon, fordi dette kan føre til at kraftverksinntaket tettes med flytetorv, og at oppvirvlet sand gir slitasje i turbinene. De påpeker også at man ved utskiftingen av aggregat nr. 1 i kraftverket i 2008, og medfølgende økning av slukeevnen, bl.a. har ønsket å redusere vannstander over HRV, som i særlig grad bidrar til erosjonen.

På basis av målte flomstigninger, og en flomstigning på 0,20 m ved dimensjonerende flom (Q500), mener NVE at flomstigningen i Skoddebergvatn er forholdsvis beskjeden. Til sammenligning kan nevnes Storvatn i Gausvik som har 0,81 m flomstigning ved dimensjonerende flom, Storvatn/ Øsevatn på Gratangsfjellet med 0,90 m og Devdisjavre med hele 2,35 m ved dimensjonerende flom. En flomstigning på 1 m er vanlig i mange uregulerte vann og innsjøer, og ved regulering er det en viktig målsetting å ikke forverre flomskadene i noen del av vassdraget.

Det er NVEs inntrykk, på basis av vannstandkurver for årene 1990 til 2015 (NVE 200700017-56), at vannstanden etter 2008 er blitt holdt forholdsvis nært 1 m under HRV gjennom somrene, og at vannstanden sjelden har steget vesentlig over HRV. Situasjonen synes derfor å være bedre enn før 2008. Ifølge HLK skyldes dette både økt slukeevne, men også gunstige hydrologiske forhold de siste årene.

NVE vil påpeke at tappekapasiteten gjennom kraftverket (slukeevnen) uansett er liten i forhold til flommenes størrelse. Hevertoverløpene i dammen har en samlet kapasitet på rundt 80 m³/s, og er dermed langt viktigere ved håndteringen av flomhendelser. Men slukeevnen i kraftverket er selvfølgelig viktig for kapasiteten til å senke magasinet ved vannstander under HRV, f.eks. i forkant av varslete flommer. I eksisterende manøvreringsreglement er det bestemmelser som pålegger konsesjonæren å manøvrere Skoddebergvatn på en slik måte at vassdragets flomvannføring ikke forhøyes. Det betyr at man ikke bare kan vurdere situasjonen ved Skoddebergvatn, men også flomutviklingen ved Saltvatn, som fylles forholdsvis raskt pga. lite magasinivolum.

NVE kan ut fra en samlet vurdering ikke se behov for at det innføres spesifikke bestemmelser om tapping ved flomhendelser. Vi ser det heller ikke som aktuelt å pålegge endret utforming av hevertoverløpene.

Når det gjelder erosjonsproblemene så har det vært diverse henvendelser til NVE opp gjennom årene, og NVE har deltatt på befaring for å besiktige skadene. I en rapport fra befaring i 1989 opplyses at erosjonen skjer relativt sakte, men at den antas å ville fortsette i overskuelig framtid. Det opplyses videre at noe av erosjonen antakelig ville skjedd selv om vannet ikke var blitt regulert.

I gjeldende konsesjonsvilkår fra 1985, post 14, kan konsesjonæren pålegges å bekoste tiltak for å hindre erosjonsskader for å redusere skadevirkninger på fisk. Men vilkåret gjelder ikke erosjonsskader mer generelt.

Med bakgrunn i den informasjon NVE har i dag om omfanget av erosjonsproblemene i Skoddebergvatn anbefaler ikke NVE at det utarbeides noen omfattende erosjonssikringsplan. NVE vil imidlertid oppfordre konsesjonæren til dialog med berørte parter om at det på enkelte lokaliteter kan være nødvendig å gjøre tiltak mot erosjon. Foreslåtte konsesjonsvilkår, se post

12, vil uansett gi den nødvendige hjemmel til å pålegge slike tiltak dersom NVE skulle finne det nødvendig på et senere tidspunkt.

Magasinrestriksjon (krav nr. 2)

Kravstillerne mener at det må innføres bestemmelse om fast vannstand i Skoddebergvatn mellom 1. juni og fram til islegging. De foreslår vannstand på kote 100,5 og med en toleransegrense på +/- 0,25 m. Bakgrunnen for kravet er problemer knyttet til lave eller uforutsigelige vannstandsendringer i sommerhalvåret. Som eksempel nevner de vannstand på LRV deler av sommeren 2002 og på HRV deler av 2003.

FM påpeker behov for minstevannstand i Skoddebergvatn i gyteperioden for ørreten, slik at den kommer seg opp i gytebekkene. Dette gjelder bl.a. Novaelva, som ifølge BIRT-prosjektet er den viktigste gytebekken ved Skoddebergvatn. Laveste vannstand bør ifølge FM være 2 m under HRV, og perioden antas å kunne avsluttes 1. oktober.

HLK går mot kravet om magasinrestriksjon, og påpeker bl.a. behovet for å senke vannstanden i forkant av varslete flomhendelser, og for å unngå produksjonstap ved overløp. Videre påpekes at det fra tid til annen oppstår hendelser i kraftnettet, spesielt vinterstid, men også om sommeren, som krever at kraftverkene i Skoddebergvassdraget kan forestå forsyningen alene i kommunene Skånland, Ibestad og Gratangen. Som eksempel nevner HLK vinteren 2011, da Statnett måtte beordre mørklegging av deler av landsdelen i februar og mars.

HLK påpeker at deres kjøringsstrategi er å holde vannstanden inntil 1 m lavere enn HRV i sommerhalvåret, noe som er i tråd med ønskene fra hytteforeningen og friluftslivet. I den forbindelse påpekes at økningen av slukeevnen med nytt aggregat i 2008 har bedret mulighetene til å gjøre dette, fordi man ikke trenger å tappe så lavt som tidligere for å motvirke flomhendelser.

HLK mener generelt at reguleringen har vært positiv ved at den har medført en betydelig mer forutsigbar vannføring i Skoddebergvassdraget enn f.eks. i det nærliggende uregulerte Tenvikvassdraget. Til påstandene fra kravstillerne vedrørende årene 2002 og 2003 kommenterer HLK at vannstandskurven for 2002 viser at laveste vannstand gjennom året ble registrert 19. april, og var på kote 96,05. Opplysningene i revisjonskravet om at vannstanden var på LRV (kote 94,75) store deler av den sommeren anføres derfor å være feil. HLK bekrefter delvis påstanden om at vannstanden var på HRV store deler av sommeren 2003, og setter det i sammenheng med at kraftverket sto fra 17.3 til 15.7 pga. utskifting av elektroteknisk anlegg.

NVE vil påpeke at det er i regulantens egen interesse å holde så høy vannstand i Skoddebergvatn som mulig, fordi dette gir mer produsert kraft pr. mengde vann. Dette faller slik sett sammen med interessene til friluftslivet og hytteiere. Vannstandskurvene for de siste 5 årene bekrefter at vannstanden har vært forholdsvis høy i sommerperioden.

Men etter NVEs oppfatning har det opp gjennom årene vært erosjon ved flomhendelser som har vært det viktigste problemene ved Skoddebergvatn. Dette framgår bl.a. av kravet om revisjon av konsesjonsvilkår, og var også hovedfokus under NVEs befaringsanledning i anledning revisjonssaken. NVE mener at pålegg om minstevannstand vil kunne øke sannsynligheten for flomvannstander og ytterligere erosjon.

NVE legger i tillegg vekt på at produksjonen i kraftverkene Skoddeberg og Hellen kan være viktig for å opprettholde stabil krafttilførsel til kommunene Skånland, Ibestad og Gratangen i perioder med overbelastning eller dårlig forbindelse til sentralnettet.

NVE vil etter en samlet vurdering ikke anbefale bestemmelse om minstevannstand i Skoddebergvatn i sommerhalvåret.

Midler til utbedring av stier og historiske ferdselsveier (krav nr. 3)

Kravstillerne krever at konsesjonæren pålegges å bidra med midler til omlegging av turstier som er neddemmet eller erodert som følge av reguleringen av Skoddebergvatn. Dette gjelder i det vesentlige stien langs vannet i nord fra dammen og vestover til Nova, samt den gamle ferdselsveien på vestsiden av vannet.

HLK mener at det er gitt erstatning for skader på stiene langs vannet, og viser til det offentlige skjønnet av 20.05.1964. De påpeker videre at pga. erosjon av den opprinnelige stien langs nordsiden av vannet så følger de fleste en sti litt lenger nord, og som delvis følger den ryddete gata under kraftlinjen.

Utenom post 12 i gjeldende konsesjonsvilkår, om forpliktelse til å erstatte vegmyndighetenes ekstra utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, har ikke vilkårene noe hjemmel til å pålegge konsesjon avbøtende tiltak tilknyttet turstier eller eldre ferdselsveier. Men ifølge de nye standardvilkårenes post 11 er konsesjonæren forpliktet til i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk.

NVE har ikke tilstrekkelig kunnskap om stiene ved Skoddebergvatn til å ta konkret stilling til hvilke som ev. bør istandsettes eller omlegges av konsesjonæren. NVE oppfordrer til dialog mellom konsesjonær og partene. Hvis partene ikke kan bli enige kan saken bringes inn for NVE.

For stier som primært brukes for adkomst til hytter, naust eller annen fast eiendom vil NVE påpeke at det i skjønnsforretningen av 20.05.1964 ble gitt erstatning for neddemmet areal, forsumping og utgraving. Det faller for øvrig utenfor revisjonssaken å vurdere om denne erstatningen dekker de faktiske ulempene som tiltaket har gitt. Dette må ev. bringes inn for skjønnsmyndigheten.

Midler til fiskebiologiske tiltak (krav nr. 4)

Kravstillerne krever at konsesjonæren pålegges å bidra med midler til fornying av utstyret som brukes til uttynningsfisket i Skoddebergvatn. Det anføres at utstyret er utslitt og trenger fornying. Skoddebergvatn har bestander av røye og ørret, og fisken har fått betydelig bedre størrelse og kondisjon etter at uttynningsfisket startet i 1992. Det vises her til fiskeundersøkelse i 1998 i regi av prosjektet «Bedre innlandsfiske i regulerede vassdrag i Troms» (BIRT). Uttynningsfisket har vært finansiert ved tilskudd fra Skånland kommunes fiskefond og tilskudd fra Statskog SF. Arbeidet er visstnok utført av Statskog SF, Grovfjord grunneierlag og Skoddeberg grunneierlag.

HLK påpeker at de i tråd med konsesjonspålagte forpliktelser bidrar til det kommunale fiskefondet. NVE vil påpeke at reguleringskonsesjonen for Skoddebergvatn (kgl. res. 18.01.1952) post 14 påla konsesjonæren å sette ut fisk og dekke utgifter til eventuelle pålagte

fiskebiologiske undersøkelser. Ved overføringen av reguleringskonsesjonen (kgf. res. 23.08.1985), som ble gitt sammen med ervervskonsesjonen for fallene i Skoddebergvassdraget, ble vilkårene fra 1952 videreført, men med oppdatert post 14 der det bl.a. nevnes utfisking som avbøtende tiltak.

Videre nevnes i post 4 i vilkårene knyttet til ervervskonsesjonen fra 1985 for fallet i Hellenenelva, at konsesjonæren skal bidra med midler til opphjør av fisket i Skånland kommune. Midlene skulle ytes som et engangsbeløp på kr 150 000,- samt et årlig bidrag på kr 15 000,- som skulle indeksreguleres. Fiskefondet skulle styres av Skånland kommunestyre etter vedtekter fastsatt av Miljøverndepartementet (nåværende Klima- og miljødepartementet).

NVE mener det ikke er nødvendig å pålegge konsesjonæren ytterligere forpliktelse til å sørge for fornying av utstyret som brukes til uttynningsfisket, da dette i tilstrekkelig grad dekkes av post 14 i vilkårene til reguleringskonsesjonen fra 23.08.1985. Samme hjemmel vil følge av de nye standardvilkårenes post 8, pkt. I.

NVE vil for øvrig påpeke at forpliktelsen til å gjennomføre pålagte fiskebiologiske tiltak, som f.eks. uttynningsfiske, er et selvstendig vilkår knyttet til reguleringen av Skoddebergvatn. Dette kan pålegges uavhengig av innbetalinger til fiskefondet.

Minstevannføring i Tømmerelva og forbislippingsventil i Skoddeberg kraftverk

Fylkesmannen i Troms anfører at behovet for slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn til Tømmerelva bør vurderes i sammenheng med kravet om å oppnå godt økologisk potensial i vannforskriften. Flere høringsparter mener det bør slippes minstevannføring til Tømmerelva, og peker på bedre gyteforhold for ørretbestanden i Saltvatn.

HLK mener at kultiveringstiltak i Saltvatn har virket positivt for balansen mellom fiskebestandene, og at det ikke er behov for tiltak i form av minstevannføring for å bedre gyte- og rekrutteringsforholdene i Tømmerelva.

Ifølge notat fra Ferskvannsbiologen v/Øyvind Kanstad Hanssen, datert 30.5.2011 (NVE 200700017-27) vil det bety forholdsvis lite for rekrutteringen av ørret i Saltvatn med minstevannføring i Tømmerelva. Under NVEs befaring 14.09.2011 mente Kanstad Hanssen at Saltvatn er overbefolket av fisk, og at det derfor ikke nødvendigvis er noen fordel med økte gytemuligheter i Tømmerelva.

NVE vil påpeke at Tømmerelva i øvre deler er lite tilgjengelig og lite synlig fra vei og sti i området. Videre legger NVE til grunn at en minstevannføring vil ha begrenset betydning for ørretbestanden i Saltvatn. Det er heller ikke påvist viktige naturtyper langs elva. Skoddebergvassdraget ble ikke prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten (*«Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering»*, NVEs rapport 49/2013). I forslag til regional vannforvaltningsplan for Troms, som ble sendt på høring 01.07.2014, har elvestrekningene mellom Skoddebergvatn og Saltvatn fått «Mindre strenge miljømål», og det er ikke foreslått slipp av minstevannføring. NVE mener på denne bakgrunn at det ikke er formålstjenlig å pålegge slikt slipp.

Når det gjelder forbislippingsventil (omløpsventil) i Skoddeberg kraftverk så mener NVE at dette er et kostbart tiltak som må vurderes opp mot den nytten det vil medføre. NVE legger også

vekt på notatet fra Øyvind Kanstad Hanssen (NVE 200700017-27), og hans uttalelser under NVEs befarings 14.09.2011 om at det ikke er sikkert at bedre gyteforhold i Tømmerelva vil være en fordel for den overbefolkete ørretbestanden i Saltvatn. Samlet sett mener NVE at det ikke foreligger gode nok grunner til å pålegge montering av forblippingsventil i Skoddeberg kraftverk.

NVEs konklusjon

NVE anbefaler at det innføres nye og moderne standard konsesjonsvilkår for reguleringen av Skoddebergvatn. Vilkårene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. NVE vil ikke anbefale at det innføres særskilte vilkår om tapping i flomsituasjoner ut over det som følger av eksisterende konsesjonsvilkår. NVE vil heller ikke anbefale fyllingsbestemmelser i Skoddebergvatn, eller slipp av minstevannføring til Tømmerelva. Når det gjelder istandsetting av stier, fiskebiologiske tiltak og forebygging av videre erosjon så er det bestemmelser om dette i de foreslåtte nye vilkårene.

Merknader til nye konsesjonsvilkår

Det foreslås at gjeldende konsesjonsvilkår generelt sett oppdateres i tråd med dagens standardvilkår. Dette betyr at ordlyden i mange av vilkårene endres og suppleres, men også innføring av enkelte nye vilkår, og fjerning av vilkår som ikke lenger anses aktuelle.

Post 1. Konsesjonstid og revisjon

Revisjonstiden settes til 30 år i tråd med någjeldende § 10 i vregl.

Post 2. Konsesjonsavgifter

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon, og konsesjonsavgiftene videreføres derfor med kr 0,10 pr nat.hk. til staten og kr 0,50 pr. nat.hk. til kommunen, i tråd med vilkårene vedtatt ved kgl. res. 18.01.1952. Satsene er henholdsvis til stat kr 1,48 (pr. 01.01.2013) og kommune kr 14,31 (pr. 01.01.2014). Oppjustering av årlige konsesjonsavgifter skjer etter de til enhver tid gjeldende regler.

Post 9. Automatisk fredete kulturminner

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner, og herunder krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift). Det vises her til «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av Miljøverndepartementet 08.06.2010. Opprinnelig reguleringskonsesjon er tidsbegrenset og ble gitt før 1960, og faller slik sett inn under ordningen, jf. punkt 2 i retningslinjene.

Post 11. Ferdsl m.v.

I tråd med moderne standardvilkår tas det i denne posten med bestemmelsen om plikt for regulanten til å omlegge turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og er blitt ubrukelig pga. reguleringen.

Post 12. Terskler m.v.

Som i moderne standardvilkår tas det med egen post som gir hjemmel til pålegg om bygging av terskler og tiltak mot skred, erosjon m.v.

Post 13. Rydding av reguleringssonen

Denne posten om rydding av reguleringssonen inngår også i moderne standardvilkår, og foreslås tatt med her.

Post 14. Manøvreringsreglement m.v.

Gjeldende manøvreringsreglement, gitt ved kgl. res. 18.01.1952 og videreført i uendret form ved kgl. res. 23.08.1985, foreslås oppdatert med ny standard tekst og høyder konvertert til høydesystem NN 1954.

Øvrige merknader

Privatrettslige spørsmål

Privatrettslige spørsmål som angår de enkelte eiendommer eller rettigheter som ble berørt av reguleringen, ble løst ved tidligere inngåtte minnelige avtaler og offentlig skjønn. Eventuelle ytterligere spørsmål av privatrettslig art må løses direkte mellom konsesjonæren og de respektive grunneierne, via minnelige avtaler eller rettslig prosess."

**Forslag til reviderte vilkår
for reguleringen av Skoddebergvatn**

(Erstatter tidligere vilkår gitt ved kgl. res. 18.01.1952 og videreført ved kgl. res. 23.08.1985)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale en årlig avgift til staten på kr 0,10 pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 0,50 pr. nat.hk. Satsene refererer seg til det som opprinnelig ble fastsatt ved kgl.res. 18.01.1952.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av NVE.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdselsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 19 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Skoddebergvatn er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å

delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Når reviderte vilkår er fastsatt, skal konsesjonæren innen rimelig frist betale et engangsbeløp på 7000,- (2006-kroner) per GWh magasinkapasitet til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen.

Arkeologiske arbeider skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet eller når vannstanden av andre årsaker er lav. Konsesjonæren må avtale med kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) i god tid før en nedtapping av magasinene. Konsesjonæren skal også varsle kulturminneforvaltningen dersom det av andre årsaker er lav vannstand i magasinene slik at arkeologisk arbeid kan gjennomføres.

Konsesjonæren skal ved fysiske tiltak i vann og på land, som for eksempel etablering av terskler og anleggsarbeid m.v. i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven §§ 3 og 9.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses, jf kulturminneloven § 8 andre ledd.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved

anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjons- plikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende

med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført

16

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller

erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konesjonskraft)

Konesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftover-

metning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene

2 (Konesjonsavgifter og næringsfond), 4 (Byggefrister m.v.), 14 (Manøvreringsreglement m.v.), 19 (Konesjonskraft) og 21 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overskrides konesjon eller konesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

22

(Tinglysing)

Konesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

**Forslag
Til**

**Oppdatert manøvreringsreglement
for regulering av Skoddebergvatn i Skånland kommune, Troms fylke**

(Erstatter tidligere reglement gitt ved kgl. res. 18.01.1952 og videreført ved kgl. res. 23.08.1985)

1.
Reguleringer

Magasin	Naturlig	Reg. grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg.
	Vannst kote	Øvre kote	Nedre kote			høyde m
Skoddebergvatn	100.20	101.70	95.20	1.5	5.0	6.5

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem (NN 1954). Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis. Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III Departementets bemerkninger

1 Innledning og bakgrunn

Skoddebergvassdraget i Skånland kommune er utbygd med to kraftverk og to reguleringsmagasin.

Helleren kraftverk har vært i drift siden 1958 og utnytter fallet på 20 m i Hellenelva mellom Saltvatn og sjøen. Kraftverket har en maksimal ytelse på 2,4 MW og en årlig produksjon på 9,7 GWh. Reguleringen av Saltvatn er ikke så stor at det trengs tillatelse etter vassdragsreguleringsloven.

Skoddeberg kraftverk har to aggregater, der det første ble satt i drift i 1953 og det andre i 1956. Kraftverket har inntak i Skoddebergvatn og utnytter fallet på 70 m i Tømmerelva ned til Saltvatn. I 2008 ble aggregat 1 skiftet ut med nytt aggregat. Kraftverket har maksimal ytelse på 6,78 MW, og produserer 27 GWh/år.

Saltvatn har et areal på 2,93 km², er stengt med en terskel i munningen og kan reguleres 1 m. Den ca. 300 m lange Hellenelva er tørrlagt ettersom vannet føres i rørgate til Helleren kraftverk. Det renner vann fra Saltvatn til elva kun i flomsituasjoner.

Skoddebergvatn har et areal på 8,56 km². Vannet kan reguleres 6,5 m mellom HRV på kote 101,25 og LRV på kote 94,75 og har et magasinivolum på 55,3 mill. m³. Det er ikke pålagt slipp av minstevannføring i noen del av vassdraget.

Etter endringen av vassdragsreguleringsloven (vregl.) i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), er det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsbegrensede konsesjoner uten fastsatt revisjonstidspunkt, kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Revisjonsadgangen gir primært muligheter til å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader, som er oppstått som følge av reguleringene. Ved revisjon kan også vilkårene generelt bli modernisert og uaktuelle vilkår kan slettes. Rammene for selve konsesjonen, reguleringshøyden inkludert, kan ikke endres ved revisjon. Når en revisjon av vilkårene er foretatt, vil det normalt være 30 år til neste mulighet for revisjon.

2 Krav om revisjon

Kravet om revisjon av konsesjonsvilkår for Skoddebergvatn ble fremmet i brev av 01.09.2002 av Skoddebergvann Hytteforening, Nova Turlag, Harstad Turlag og Skånland og Astafjord Jeger- og Fiskerforening. Revisjonskravet gjelder konsesjonen for regulering av Skoddebergvatn gitt ved kgl. res. av 18.01.1952. Som grunnlag for revisjonskravet anføres først og fremst at miljøskadene og erosjonsproblemene rundt Skoddebergvatn er blitt betydelige som følge av reguleringen. Grunnforholdene og topografien tyder ifølge de fremsatte kravene om revisjon på at utviklingen vil fortsette i overskuelig framtid. Videre fryktes at markedsmessige vurderinger og større krav til effektivitet vil medføre hardere regulering framover. Endret klima med mer regn og vind antas ifølge kravene også å kunne forverre situasjonen.

Kravet om revisjon er spesifisert i 5 punkter, som oppgis i prioritert rekkefølge:

1. Tiltak for å redusere problemene med erosjon ved vannstander over HRV.
2. Innføring av magasinrestriksjoner mellom 1. juni og isleggingen på høsten av hensyn til framkommelighet, fiske og landskap.

3. Avsetting av midler for omlegging/opparbeiding av turstier/kulturstier som er neddemmet/utvasket som følge av reguleringen.
4. Finansiering av utstyr til fiskebiologiske tiltak i Skoddebergvatn.
5. Tilskudd til forbygning av utsatte strandsoner langs Skoddebergvatn.

I tillegg har Advokat Tor Rekve på vegne av lokale grunneier-, friluft- og fiskeinteresser også fremmet krav om gjenåpning av nedre deler av Skoddebergvassdraget for oppgang av anadrom fisk, samt krav om slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn.

3 Behandlingen av revisjonsdokumentet

HLK har utarbeidet et revisjonsdokument som ble sendt på høring i desember 2010. Det kom inn høringsuttalelser fra Skånland kommune, Fylkesmannen i Troms, Riksantikvaren og advokat Tor N. Rekve på vegne av de som har krevd revisjon, samt fra Grovfjord grunneierlag og Skoddeberg fiskerlag. Uttalelsene ble sendt konsesjonæren til uttalelse. NVE avholdt befarings i september 2011 med HLK og representanter fra de organisasjonene som hadde krevd vilkårsrevisjon. Etter befaringsen kom det inn tilleggsuttalelse fra advokat Rekve på vegne av hans parter samt uttalelser fra grunneier Synnøve Bertheussen, lokale hytte-, grunneier-, friluft- og fiskeinteresser samt HLK.

4 NVEs innstilling

NVE anbefaler i innstilling av 21.12.2015 at eksisterende vilkår for reguleringen av Skoddebergvatn erstattes med moderne standard konsesjonsvilkår. Vilkårene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. NVE anbefaler ikke at det innføres særskilte vilkår om tapping i flomsituasjoner ut over det som følger av eksisterende konsesjonsvilkår. NVE anbefaler heller ikke fyllingsbestemmelser i Skoddebergvatn, eller slipp av minstevannføring til Tømmerelva. Når det gjelder istandsetting av stier, fiskebiologiske tiltak og forebygging av videre erosjon, er det inntatt bestemmelser om dette i de foreslåtte vilkårene som gir det nødvendige grunnlag for å kunne pålegge konsesjonæren eventuelle tiltak.

5 Departementets vurdering

5.1 Revisjonsdokumentet

Adv. Rekve anfører at revisjonsdokumentet er mangelfullt, fordi det ikke er gjort vurderinger tilknyttet vassdraget nedstrøms Skoddebergvatn. Advokaten viser særlig til at reguleringen av Skoddebergvatn vil måtte endres, som følge av at det på tidspunktet det ble krevd revisjon var sendt inn søknad om etablering av Sula kraft- og pumpeverk med overføring av vann fra nabovassdrag til Saltvatn.

NVE påpeker i innstillingen at det i vedtaket om åpning av revisjonssak kun er vist til forholdene i Skoddebergvatn, og at dette er basert på det innkomne revisjonskravet. Krav knyttet til vassdraget nedstrøms Skoddebergvatn, herunder krav om gjenåpning av vassdraget for oppgang av anadrom fisk, har fremkommet under høringen av revisjonsdokumentet. Disse kravene angår Hellen kraftverk nederst i vassdraget, som i utgangspunktet ligger utenfor selve revisjonssaken. I tillegg har konsesjonsmyndighetene tidligere tatt stilling til spørsmålet om gjenåpning av vassdraget for anadrom fisk, se kapittelet «Konsesjonsrettslig status» i NVEs innstilling. NVE kan ikke se at det er mangelfullt at disse forholdene ikke ble omtalt i revisjonsdokumentet.

NVE la opp til å behandle Sula-saken og revisjonssaken for Skoddebergvatn i sammenheng. Søknaden om Sula kraft- og pumpeverk ble imidlertid trukket av HLK ved brev av 16.06.2014, og denne saken har derfor ingen relevans lenger.

Skoddebergvann Hytteforening påpeker at det skaper forvirring at Norconsult i notatene om flomsimulering bruker et annet høydesystem (NGO-systemet) enn det som brukes i revisjonsdokumentet. NVE påpeker at det i revisjonsdokumentet pkt. 2.2 og 2.3 er det gjort rede for de ulike høydesystemene som er brukt.

Departementet har ingen merknader ut over NVEs vurdering. Når det gjelder kotehøydene for regulering av Skoddebergvatn, vises til omtalen av dette nedenfor under punkt 5.3.2.

5.2 Avledningskapasitet og flomstigninger

Når det gjelder kraftanleggets avledningskapasitet, vannstandsvariasjoner og flom i Skoddebergvatn samt erosjonsutviklingen ved Skoddebergvatn, viser departementet til NVEs innstilling s 11-14 hvor dette er grundig utredet og vurdert. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger.

5.3 Vurdering av innkomne krav

5.3.1 Innkalling av Hellen kraftverk etter vannressursloven § 66

I tilknytning til revisjonssaken for Skoddebergvatn er det fremmet krav om gjenåpning av Skoddebergvassdraget for oppgang av anadrom fisk. Kravet er fremmet av adv. Tor N. Rekve på vegne av lokale grunneier-, friluft- og fiskeinteresser.

Bakgrunnen er at byggingen av Hellen kraftverk i 1950-årene medførte tørrlegging av Hellenelva, og dermed ødela vassdraget for anadrom fisk. Ifølge NVE har ikke Hellen kraftverk og reguleringen av Saltvatn konsesjon etter vassdragslovgivningen, og det foreligger derfor ingen vilkår som eventuelt kan revideres eller vedtak som kan omgjøres.

NVE mener at det ikke er en slik sammenheng mellom revisjonen av konsesjonsvilkår for Skoddebergvatn og innkalling av Hellen kraftverk til konsesjonsbehandling, som gjør det naturlig å behandle disse sakene sammen.

Departementet er enig i NVEs vurdering. Departementet viser for øvrig til NVEs vedtak av 15.01.2016 om å ikke innkalle Hellen kraftverk til konsesjonsbehandling. Vedtaket ble ikke påklaget.

5.3.2 Kotehøydene for reguleringen av Skoddebergvatn

Flere høringsparter anfører at HRV og LRV i Skoddebergvatn ble hevet 75 cm av konsesjonæren i 1955 uten tillatelse fra vassdragsmyndigheten, og at dette feilaktig ble godkjent av OED ved vedtak av 08.11.1990. Som støtte for dette synet henviser høringspartene til anbefalingen om endringen i brev fra NVE til OED av 03.09.1990, der det

står at det er uklart hva som var årsaken til at konsesjonæren gikk over til de nye høydene i 1955.

NVE har i brev til Grovfjord grunneierlag av 05.09.2007 svart på dette spørsmålet. NVE påpeker at det ikke er lagt fram noen ny informasjon som støtter anførselen. NVE har i anledning revisjonssaken ingen ytterligere kommentar til problemstillingen.

Departementet vil påpeke at det fremgår uttrykkelig av NVEs brev av 3. september 1990 til departementet at det ikke er gjort noen endringer i de faktiske reguleringsgrensene (HRV og LRV) som ble fastsatt ved kgl. res. 18. januar 1952. Reguleringshøyden er uendret fra 1952 – dvs. 5 meter senkning og 1,5 meter oppdemning. Det eneste som er nytt er at denne reguleringen på 6,5 meter er lagt inn i et nytt høydesystem, Statens Kartverks høydesystem NN 1954.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering, og viser for øvrig til NVEs brev av 5. september 2007 til Grovfjord grunneierlag, hvor det er grundig redegjort for denne problemstillingen.

5.3.3 Tiltak mot erosjon, herunder økning av tappekapasitet (krav nr. 1 og 5)

Sentralt i kravet om vilkårsrevisjon er erosjonsproblemene som oppstår ved flomvannstander i Skoddebergvatn, se kapittelet «Erosjonsutviklingen i Skoddebergvatn» foran i NVEs innstilling. Erosjonen medfører bl.a. bortvasking av stier og skader på brygger og naust. Kravstillerne hevder at disse problemene har blitt større enn forutsatt ved konsesjonsbehandlingen i 1952. De mener også at grunnforhold og topografi tyder på at utviklingen vil fortsette i overskuelig framtid hvis ikke tiltak settes inn. Kravstillerne frykter at problemene vil øke i årene som kommer pga. økning i nedbør og vind.

For å motvirke skadelige flomvannstander mener kravstillerne at tappekapasiteten i dammen ved Skoddebergvatn må økes. Kravstillerne mener at hevertoverløpene ikke starter før vannstanden er 5 cm over HRV, og det anføres at dette ikke er i tråd med forutsetningene ved byggingen av dammen. Videre hevder de at dammen ifølge de samme forutsetningene skal ha kapasitet stor nok til at vannstanden ikke skal stige høyere enn 60 cm over HRV. Høyeste kjente flomvannstand skal angivelig være 65 cm over HRV (1959), da alle hevertoverløpene skal ha vært i drift. Flomstigninger opp til 30-40 cm over HRV skal ha skjedd flere ganger, med kun to av hevertoverløpene i drift.

Kravstillerne krever også at konsesjonæren pålegges å dekke utgiftene til forbygninger langs særlig utsatte deler av strandområdene ved Skoddebergvatn.

Ifølge HLK følger manøvreringen av Skoddebergvatn normalt disse hovedpunktene:

- a. Vannstanden reduseres gradvis utover vinteren fram til laveste nivå ca. 1. mai.
- b. Vannstanden stiger i løpet av vårsmeltingen. Kraftverket startes inntil 14 dager etter vårsmeltingens oppstart, etter utført vedlikehold i kraftverk og vanntunell.
- c. I sommerperioden holdes vannstanden inntil en meter lavere enn HRV.
- d. Vintertappingen starter ca. 1. oktober.

Avvik skjer hvis tilsigsforholdene eller kraftsituasjonen krever det. HLK mener generelt at variasjonene i vannstanden innen sommerperioden i de fleste år har vært moderate sammenlignet med uregulert tilstand. Her vises til kurver for middelvannstand for 10-årsperiodene fra 1970 til 2009. Til sammenligning vises til hydrologiske måleserier fra 1928 og fram til 1952 da reguleringen startet. Høyeste registrerte vannstand var i sistnevnte periode på kote 100,50 (i 1943), dvs. en flomstigning på 75 cm over uregulert normal sommervannstand på kote 99,75. HLK påpeker videre at etter utvidelsen av kraftverket med nytt aggregat (aggregat 1) i 2008 synes avledningskapasiteten å være stor nok til å håndtere de fleste flommer.

HLK bekrefter at det skjer erosjon langs store deler av Skoddebergvatnets bredder. Selskapet påpeker at hytteierne advart hytteeiere mot å ta ut stein og sand i strandsonen, da dette vil kunne forsterke erosjonen. HLK påpeker at de selv har en interesse i å unngå erosjon, fordi dette kan føre til at kraftverksinntaket tettes med flytetorv, og at oppvirvlet sand gir slitasje i turbinene. De påpeker også at man ved utskiftingen av aggregat nr. 1 i kraftverket i 2008, og medfølgende økning av slukeevnen, bl.a. har ønsket å redusere vannstander over HRV, som i særlig grad bidrar til erosjonen.

På basis av målte flomstigninger, og en flomstigning på 0,20 m ved dimensjonerende flom (Q500), mener NVE at flomstigningen i Skoddebergvatn er forholdsvis beskjeden. Til sammenligning kan nevnes Storvatn i Gausvik som har 0,81 m flomstigning ved dimensjonerende flom, Storvatn/Øsevatn på Gratangsfjellet med 0,90 m og Devdisjavre med hele 2,35 m ved dimensjonerende flom. En flomstigning på 1 m er vanlig i mange uregulerte vann og innsjøer, og ved regulering er det en viktig målsetting å ikke forverre flomskadene i noen del av vassdraget.

Det er NVEs inntrykk at vannstanden etter 2008 er blitt holdt forholdsvis nært 1 m under HRV gjennom somrene, og at vannstanden sjelden har steget vesentlig over HRV. Situasjonen synes derfor å være bedre enn før 2008. Ifølge HLK skyldes dette både økt slukeevne, men også gunstige hydrologiske forhold de siste årene.

NVE påpeker at tappekapasiteten gjennom kraftverket (slukeevnen) uansett er liten sammenlignet med flommenes størrelse. Hevertoverløpene i dammen har en samlet kapasitet på rundt 80 m³/s, og er dermed langt viktigere ved håndteringen av flomhendelser. Slukeevnen i kraftverket er viktig for kapasiteten til å senke magasinet ved vannstander under HRV, f.eks. i forkant av varslede flommer. I eksisterende manøvreringsreglement er det bestemmelser som pålegger konsesjonæren å manøvrere Skoddebergvatn på en slik måte at vassdragets flomvannføring ikke forhøyes. Det betyr at man ikke bare kan vurdere situasjonen ved Skoddebergvatn, men også flomutviklingen ved Saltvatn, som fylles forholdsvis raskt pga. lite magasinvolum.

NVE kan ut fra en samlet vurdering ikke se behov for at det innføres spesifikke bestemmelser om tapping ved flomhendelser. NVE ser det heller ikke som aktuelt å pålegge endret utforming av hevertoverløpene.

Når det gjelder erosjonsproblemene, har det vært diverse henvendelser til NVE opp gjennom årene. NVE har deltatt på befaring for å besiktige skadene. I en rapport fra befaring i 1989 opplyses at erosjonen skjer relativt sakte, men at den antas å ville fortsette i overskuelig framtid. Det opplyses videre at noe av erosjonen antakelig ville skjedd selv om vannet ikke var blitt regulert.

I gjeldende konsesjonsvilkår fra 23. august 1985, post 14, kan konsesjonæren pålegges å bekoste tiltak for å hindre erosjonsskader for å redusere skadevirkninger på fisk. Vilkåret gjelder ikke erosjonsskader mer generelt.

Med bakgrunn i den informasjon NVE har i dag om omfanget av erosjonsproblemene i Skoddebergvatn anbefaler ikke NVE at det utarbeides noen omfattende erosjonssikringsplan. NVE oppfordrer imidlertid konsesjonæren til dialog med berørte parter om at det på enkelte lokaliteter kan være nødvendig å gjøre tiltak mot erosjon. Foreslåtte konsesjonsvilkår, se post 12, vil uansett gi den nødvendige hjemmel til å pålegge slike tiltak dersom NVE skulle finne det nødvendig på et senere tidspunkt.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger, og kan ikke se at det på nåværende tidspunkt verken er behov for økning av tappekapasiteten eller endret utforming av hevertoverløpene i Skoddebergvatn. Departementet kan heller ikke se at det nå er oppstått behov for å pålegge generelle tiltak mot erosjon. Departementet forutsetter imidlertid at konsesjonæren drøfter med berørte parter om HLK på enkelte strekninger skal igangsette særskilte tiltak. Eventuelle krav om pålegg kan om nødvendig tas opp med NVE på et senere tidspunkt med hjemmel i de nye standardvilkårenes post 12 Terskler mv.

5.3.4 Magasinrestriksjon (krav nr. 2)

Kravstillerne mener at det må innføres bestemmelse om fast vannstand i Skoddebergvatn mellom 1. juni og fram til islegging. De foreslår vannstand på kote 100,5 og med en toleransegrense på +/- 0,25 m. Bakgrunnen for kravet er problemer knyttet til lave eller uforutsigbare vannstandsendringer i sommerhalvåret. Som eksempel nevner de vannstand på LRV deler av sommeren 2002 og på HRV deler av 2003.

Fylkesmannen i Troms påpeker behov for minstevannstand i Skoddebergvatn i gyteperioden for ørreten, slik at den kommer seg opp i gytebekkene. Dette gjelder bl.a. Novaelva, som ifølge BIRT- prosjektet ("Bedre fiske i regulerte vassdrag i Troms") er den viktigste gytebekken ved Skoddebergvatn. Laveste vannstand bør ifølge FM være 2 m under HRV, og perioden antas å kunne avsluttes 1. oktober.

HLK går mot kravet om magasinrestriksjoner, og påpeker bl.a. behovet for å senke vannstanden i forkant av varslede flomhendelser, og for å unngå produksjonstap ved overløp. Videre påpekes at det fra tid til annen oppstår hendelser i kraftnettet, spesielt vinterstid, men også om sommeren, som krever at kraftverkene i Skoddebergvassdraget kan forestå forsyningen alene i kommunene Skånland, Ibestad og Gratangen. Som eksempel nevner HLK vinteren 2011, da Statnett måtte beordre mørklegging av deler av landsdelen i februar og mars.

HLK påpeker at selskapets kjøringsstrategi er å holde vannstanden inntil 1 m lavere enn HRV i sommerhalvåret, som er i tråd med ønskene fra hytteforeningen og friluftslivet. Økningen av slukeevnen med nytt aggregat i 2008 har bedret mulighetene til å gjøre dette, fordi man ikke trenger å tappe så lavt som tidligere for å motvirke flomskader.

HLK mener generelt at reguleringen har vært positiv ved at den har medført en betydelig mer forutsigbar vannføring i Skoddebergvassdraget enn f.eks. i det nærliggende uregulerte Tenvikvassdraget. Til anførsle fra kravstillerne om vannstanden i årene 2002 og 2003, uttaler HLK at vannstandskurven for 2002 viser at laveste vannstand gjennom året ble registrert 19. april og var på kote 96,05. Påstandene i revisjonskravet om at vannstanden var på LRV (kote 94,75) store deler av den sommeren kan derfor ikke være riktige. HLK bekrefter delvis påstanden om at vannstanden var på HRV store deler av sommeren 2003, og setter det i sammenheng med at kraftverket sto fra 17.3 til 15.7 grunnet utskifting av elektroteknisk anlegg.

NVE påpeker at det er i regulantens egen interesse å holde så høy vannstand i Skoddebergvatn som mulig, fordi dette gir mer produsert kraft pr. mengde vann. Dette faller slik sett sammen med interessene til friluftslivet og hytteiere. Vannstandskurvene for de siste 5 årene bekrefter at vannstanden har vært forholdsvis høy i sommerperioden.

Etter NVEs oppfatning har det opp gjennom årene vært erosjon ved flomhendelser som har vært det viktigste problemene ved Skoddebergvatn. Dette framgår bl.a. av kravet om revisjon av konsesjonsvilkår, og var også hovedfokus under NVEs befaringsanledning i anledning revisjonssaken. NVE mener at pålegg om minstevannstand vil kunne øke sannsynligheten for flomvannstander og ytterligere erosjon.

NVE legger i tillegg vekt på at produksjonen i kraftverkene Skoddeberg og Hellen kan være viktig for å opprettholde stabil krafttilførsel til kommunene Skånland, Ibestad og Gratangen i perioder med overbelastning eller dårlig forbindelse til sentralnettet.

Etter en samlet vurdering anbefales det ikke at det fastsettes bestemmelser om minstevannstand i Skoddebergvatn i sommerhalvåret.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger og standpunkt.

5.3.5 Midler til utbedring av stier og historiske ferdselsveier (krav nr. 3)

Det er fremmet krav om at konsesjonæren pålegges å bidra med midler til omlegging av turstier, som er neddemmet eller erodert som følge av reguleringen av Skoddebergvatn. Dette gjelder i det vesentlige stien langs nordsiden av vannet fra dammen og vestover til Nova, samt den gamle ferdselsveien på vestsiden av vannet.

HLK mener at det er gitt erstatning for skader på stiene langs vannet, og viser til skjønnet avsagt 20.05.1964. HLK påpeker videre at pga. erosjon av den opprinnelige stien langs nordsiden av vannet følger de fleste en sti enda litt lenger nord, og som delvis følger ryddegata under kraftledningen.

NVE påpeker at utenom post 12 i gjeldende konsesjonsvilkår om forpliktelse til å erstatte vegmyndighetenes ekstra utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, inneholder ikke gjeldende vilkår noen hjemmel til å pålegge konsesjonæren avbøtende tiltak på turstier eller eldre ferdselsveier. Ifølge de nye standardvilkårene post 11 er konsesjonæren derimot forpliktet til i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk.

NVE har ikke tilstrekkelig kunnskap om stiene ved Skoddebergvatn til å ta konkret stilling til hvilke av dem som eventuelt bør istandsettes eller omlegges av konsesjonæren. NVE oppfordrer til dialog mellom konsesjonær og partene. Hvis partene ikke kan bli enige kan saken bringes inn for NVE i medhold av vilkår 11.

For stier som primært brukes for adkomst til hytter, naust eller annen fast eiendom påpeker NVE at det i skjønnsforretningen av 20.05.1964 ble gitt erstatning for neddemmet areal, forsumping og utgraving. Det faller utenfor revisjonssaken å vurdere om denne erstatningen dekker de faktiske ulempene tiltaket har medført. Dette må i mangel av minnelig avtale eventuelt bringes inn for skjønnsmyndigheten.

Departementet slutter seg til NVEs oppfordring til partene om å bli enige om hvilke stier ved Skoddebergvatn som eventuelt bør istandsettes eller omlegges. Ved eventuell uenighet kan saken bringes inn for NVE til avgjørelse.

5.3.6 Midler til fiskebiologiske tiltak (krav nr. 4)

Det kreves at konsesjonæren må pålegges å bidra med midler til fornying av utstyr som brukes til uttynningsfisket i Skoddebergvatn. Det anføres at utstyret er utslitt. Skoddebergvatn har bestander av røye og ørret, og fisken har fått betydelig bedre størrelse og kondisjon etter at uttynningsfisket startet i 1992. Det vises her til fiskeundersøkelse i 1998 i regi av prosjektet «Bedre innlandsfiske i regulerte vassdrag i Troms» (BIRT). Uttynningsfisket har vært finansiert ved tilskudd fra Skånland kommunes fiskefond og tilskudd fra Statskog SF. Arbeidet er visstnok utført av Statskog SF, Grovfjord grunneierlag og Skoddeberg grunneierlag.

I tråd med gjeldende konsesjonsvilkår bidrar HLK økonomisk til det kommunale fiskefondet.

NVE påpeker at reguleringskonsesjonen for Skoddebergvatn (kgl. res. 18.01.1952) post 14 opprinnelig påla konsesjonæren å sette ut fisk og dekke utgifter til eventuelle pålagte fiskebiologiske undersøkelser. Ved overføringen av reguleringskonsesjonen (kgl. res. 23.08.1985), som ble gitt sammen med ervervskonsesjonen for fallene i Skoddebergvassdraget, ble vilkårene fra 1952 videreført, men med en oppdatert post 14 der utfisking bl.a. nevnes som avbøtende tiltak.

NVE mener det ikke er nødvendig å pålegge konsesjonæren ytterligere forpliktelser om fornying av utstyret som brukes til uttynningsfisket, da dette i tilstrekkelig grad dekkes av forannevnte post 14 (oppdatert) i gjeldende vilkår. Samme hjemmel vil følge av de nye standardvilkårene post 8, pkt. I.

NVE påpeker også at forpliktelsen til å gjennomføre pålagte fiskebiologiske tiltak, som f.eks. uttynningsfiske, er et selvstendig vilkår knyttet til reguleringen av Skoddebergvatn. Dette kan pålegges uavhengig av innbetalinger til fiskefondet.

I tillegg fremhever NVE at post 4 i vilkårene knyttet til ervervskonsesjonen fra 1985 for fallet i Hellenelva fastslår at konsesjonæren skal bidra med midler til opphjel্প av fisket i Skånland kommune. Midlene skal i henhold til vilkåret ytes som et engangsbeløp på kr 150 000,- samt et årlig indeksregulert bidrag på kr 15 000,-. Fiskefondet skal etter vilkårene styres av Skånland kommunestyre etter vedtekter fastsatt av Miljøverndepartementet (nåværende Klima- og miljødepartementet).

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger.

5.3.7 Minstevannføring i Tømmerelva og forbislippingsventil i Skoddeberg kraftverk
Fylkesmannen i Troms anfører at behovet for slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn til Tømmerelva bør vurderes i sammenheng med kravet om å oppnå godt økologisk potensial i vannforskriften. Flere høringsparter mener det bør slippes minstevannføring til Tømmerelva, og peker på bedre gyteforhold for ørretbestanden i Saltvatn.

HLK mener at kultiveringstiltak i Saltvatn har virket positivt for balansen mellom fiskebestandene, og at det ikke er behov for tiltak i form av minstevannføring for å bedre gyte- og rekrutteringsforholdene i Tømmerelva.

Ifølge notat fra Ferskvannsbiologen v/Øyvind Kanstad Hanssen, datert 30.5.2011 vil det bety forholdsvis lite for rekrutteringen av ørret i Saltvatn med minstevannføring i Tømmerelva. Under NVEs befaring 14.09.2011 mente Kanstad Hanssen at Saltvatn er "overbefolket" av fisk, og at det derfor ikke nødvendigvis er noen fordel med økte gytemuligheter i Tømmerelva.

NVE påpeker at Tømmerelva i øvre deler er lite tilgjengelig og lite synlig fra vei og sti i området. Videre legger NVE til grunn at en minstevannføring vil ha begrenset betydning for ørretbestanden i Saltvatn. Det er heller ikke påvist viktige naturtyper langs elva. Skoddebergvassdraget ble ikke prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten («Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering», NVEs rapport 49/2013). I vannforvaltningsplanen for Troms er det ikke foreslått slipp av minstevannføring. NVE mener det ikke er formålstjenlig å pålegge slikt slipp.

Når det gjelder forbislippingsventil (omløpsventil) i Skoddeberg kraftverk mener NVE at dette er et kostbart tiltak som må vurderes opp mot den nytten det vil medføre. NVE legger også vekt på notatet fra Øyvind Kanstad Hanssen, og hans uttalelser under NVEs befaring 14.09.2011 om at det ikke er sikkert at bedre gyteforhold i Tømmerelva vil være en fordel for den "overbefolkede" ørretbestanden i Saltvatn. Samlet sett mener NVE at det ikke foreligger gode nok grunner til å pålegge montering av forbislippingsventil i Skoddeberg kraftverk.

Departementet mener i likhet med NVE at det ikke skal pålegges slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn til Tømmerelva. For å oppfylle vannforskriftens bestemmelser om miljømål for Tømmerelva, skal det vurderes andre biotopforbedrende tiltak enn de som kan medføre krafttap. Det er i den forbindelse lagt vekt på de fiskebiologiske undersøkelsene, som konkluderer med at et slikt pålegg vil bety forholdsvis lite for rekrutteringen av ørreten i Saltvatn. Det er også vektlagt at vassdraget ikke ble prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten, og at det i godkjent vannforvaltningsplan for Troms ikke er foreslått slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn.

Departementet har merket seg at kravet om installering av omløpsventil i Skoddeberg kraftverk er et kostbart tiltak. Departementet er enig med NVE i at disse kostnadene antas å overstige nytten ved tiltaket, og at kravet om omløpsventil derfor ikke tas til følge. Departementet tilrår heller ikke at det pålegges slipp av minstevannføring fra Skoddebergvatn til Tømmerelva.

6. Departementets konklusjon

Departementet slutter seg på denne bakgrunn til NVEs anbefaling om at det innføres standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven for revidert konsesjon. Vilåårene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge de nødvendige relevante avbøtende tiltakene.

7. Merknader til nye konsesjonsvilkår

Konsesjonstid og revisjon, jf. post 1

Vilåårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Naturforvaltning, jf. post 8

NVE har foreslått standardvilkår for naturforvaltning. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette. Departementet vil presisere at eventuelle pålegg må være knyttet til skader forårsaket av tiltaket og stå i et rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Automatisk fredete kulturminner, jf. post 9

Det foreslås å innføre standardvilkår om automatisk fredete kulturminner, herunder krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift). Det vises her til «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av daværende Miljøverndepartementet 08.06.2010. Opprinnelig reguleringskonsesjon er tidsubegrenset og ble gitt før 1960, og faller slik sett inn under ordningen, jf. punkt 2 i retningslinjene.

Ferdsel mv., jf. post 11

Regulanten plikter å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk, og som er blitt ubrukelige pga. reguleringen.

Terskler mv., jf. post 12

Konsesjonæren kan pålegges å bygge terskler for å redusere skadevirkningene av reguleringen, og helt eller delvis bekoste sikringsarbeider mot skred, erosjon mv.

Rydding av reguleringssonen, jf. post 13

Denne posten om rydding av reguleringssonen inngår i moderne standardvilkår, og foreslås tatt med her.

Manøvreringsreglement mv., jf. post 14

Gjeldende manøvreringsreglement, gitt ved kgl. res. 18.01.1952 og videreført i uendret form ved kgl. res. 23.08.1985, foreslås oppdatert med ny standard tekst og kotehøyder konvertert til høydesystem NN 1954.

Konsesjonskraft, jf. post 19

NVE har i innstillingen foreslått et vilkår i modernisert språkdrakt og oppdatert vilkåret til gjeldende regler. Departementet er enig i at vilkåret moderniseres og oppdateres. Oppdateringen innebærer ingen reell endring.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. I NVEs forslag er imidlertid setningen "Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt" er ved en feil tatt ut. Departementet tilrår at denne setningen blir stående i vilkårteksten.

Departementet har satt inn en redigert tekst i post 22 om tinglysing. All tinglysing foretas sentralt av Kartverket, og ikke lenger i de ulike rettskretser. Departementet slutter seg ellers til NVEs forslag til vilkår og har ingen ytterligere merknader.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

Reviderte vilkår for tillatelse til Hålogaland Kraft Produksjon AS for regulering av Skoddebergvatn fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1 – Spesifikasjon av tillatelsene

1. I medhold av lov 19. juni 1992 nr. 62 om endringer i lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer m.fl. del 6 nr. 3 fastsettes reviderte vilkår for tillatelse til Hålogaland Kraft Produksjon AS til å foreta regulering av Skoddebergvatn, jf. Vedlegg 2.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Skoddebergvatn, jf. Vedlegg 3.

Vedlegg 2

Vilkår for tillatelse til Hålogaland Kraft Produksjon AS for regulering av Skoddebergvatn

(Fastsatt ved kgl.res. 13.10.2017. Erstatte tidligere vilkår gitt ved kgl.res. 18.01.1952 som endret ved kgl. res. 23. august 1985.)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale en årlig avgift til staten på kr 0,10 pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 0,50 pr. nat.hk. Satsene refererer seg til det som opprinnelig ble fastsatt ved kgl.res. 18.01.1952.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av NVE.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis

anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 19 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger,

beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- å sørge for at forholdene i Skoddebergvatn er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at

friluftslivets bruks- og opplevelsverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Når reviderte vilkår er fastsatt, skal konsesjonæren innen rimelig frist betale et engangsbeløp på 7000,- (2006-kroner) per GWh magasinkapasitet til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredete kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen.

Arkeologiske arbeider skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet eller når vannstanden av andre årsaker er lav. Konsesjonæren må avtale med kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) i god tid før en nedtapping av magasinene. Konsesjonæren skal også varsle kulturminneforvaltningen dersom det av andre årsaker er lav vannstand i magasinene slik at arkeologisk arbeid kan gjennomføres.

Konsesjonæren skal ved fysiske tiltak i vann og på land, som for eksempel etablering av terskler og anleggsarbeid mv. i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven §§ 3 og 9.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses, jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlengjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon

over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til

statskassen en mulkt som for hver kWh som urettmessig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter og næringsfond), 4 (Byggefrister mv.), 14 (Manøvreringsreglement mv.), 19 (Konsesjonskraft) og 21 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses for konsesjonshavers regning. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Vedlegg 3

Manøvreringsreglement

for regulering av Skoddebergvatn i Skånland kommune, Troms fylke

(Fastsatt ved kgl.res. 13.10.2017. Erstatte tidligere reglement gitt ved kgl.res. 18.01.1952)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst.	Reg.grenser		Oppd.	Senkn.	Reg. høyde	
	kote	Øvre kote	Nedre kote			m	m
Skoddebergvatn	100,20	101,70	95,20		1,5	5,0	6,5

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem (NN 1954). Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer,

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.